

Bouwsteen ten behoeve van het Strategisch Plan Natura 2000

H7120

Herstellende hoogvenen

Januari 2022/november 2025, John Janssen, Rienk-Jan Bijlsma & Paul Mathijssen ¹

Samenvatting

Het doel van hoogveenherstel is te komen tot hoogveenkernen die met een goed functionerende acrotelm (bestaande uit veenmosbegroeiingen) een stabiele waterstand kunnen handhaven. Voor zover hiervan sprake is, voldoet het habitattype aan de definitie van het habitattype Actieve hoogvenen (H7110A). In gebieden waar hoogvenen zijn aangetast door afgraving en ontginning is de begroeiing verarmd en het systeem verdroogt. Deze gebieden, vrijwel alle hoogveenrestanten in Nederland, worden gerekend tot het habitattype Herstellende hoogvenen (H7120). Van dit type is het in principe steeds de bedoeling is dat het ten dele vervangen wordt door een andere habitattype, namelijk H7110.

Het realiseren van een gunstige staat van instandhouding voor (herstellende) hoogvenen is een lastige opgave, om diverse redenen: het type is zeer stikstofgevoelig; hydrologische maatregelen vereisen maatwerk, zijn duur en hebben mogelijk een impact in de bredere omgeving; hoogveenherstel vergt een lange adem; een deel van de kenmerkende soorten heeft op dit moment kritisch kleine populaties; en klimaatverandering kan ongunstig uitpakken.

Ondanks de aanzienlijke knelpunten is het van groot belang om op hoogveenherstel in te zetten en een positieve trend in hoogvenen op gang te brengen, omdat de Nederlandse hoogvenen internationaal van groot belang zijn en deze ecosystemen in belangrijke mate bijdragen aan het zo hoog mogelijk bovenstrooms in stroomgebieden vasthouden van water (ten behoeve van voorkomen van overstromingen bij hevige neerslag en nalevering van water in tijden van droogte), en het vastleggen van CO₂; hoogvenen leggen meer CO₂ vast dan andere landschapstypen.

I. Adviezen uit de bouwsteen

Landelijk doel

Vigerende landelijke doel (uit doelendocument, ministerie van LNV 2006) Behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Verbetering kwaliteit is veelal gericht op herstel van habitattype actief hoogveen (hoogveenlandschap)(H711 0A). Op termijn mag de oppervlakte herstellende hoogvenen dan ook afnemen ten gunste van actief hoogveen.
Voorgesteld landelijk (tussen)doel voor 2030 Ontwikkeling van actieve hoogvenen (H7110A) in alle gebieden met H7120, d.m.v. verbetering kwaliteit
Voorgesteld landelijk doel voor 2050 Positieve trend in kwaliteit; Herstel actieve hoogvenen (H7110A) op landschapsschaal in tenminste vijf gebieden
Voorstel Gunstige Staat van Instandhouding Verspreiding, oppervlakte en structuur en functies waarbij de ecologische variatie en populaties van karakteristieke soorten flora en fauna in ons land duurzaam kunnen worden behouden. Vooralsnog gelden de volgende streefwaarden, waarbij op het moment dat deze bereikt zijn zal moeten worden geëvalueerd of het voldoende is om de beschreven variatie en flora en fauna te behouden. Verspreidingsgebied: 3700 km ²

¹ Ten opzichte van de versie 5b (januari 2022) is het vigerende doel uit het Doelendocument 2006 gecorrigeerd.

Oppervlakte: < 77 km² (mits afname ten gunste gaat van ontwikkeling H7110A)
 Structuur en functie: ≥75% oppervlakte in goede conditie, ≤15% in slechte conditie
 Typische soorten: ≥75% karakteristieke soorten flora en fauna in goede staat, ≤15% in slechte staat

Regionale opgave

Het habitatype is beperkt tot de Hogere zandgronden in het oosten van Nederland, waarbinnen het aanwezig is van Friesland tot Limburg. De hoogste concentraties hoogveenrestanten zijn te vinden in de provincies Drenthe, Overijssel, Gelderland en Noord-Brabant. Maar ook in de overige provincies waar het type voorkomt geldt een belangrijke opgave voor herstel van hoogveen op landschapsschaal.

Tabel 1. Oppervlakte-aandeel van Herstellende hoogveen in de belangrijkste regio's, ingeschat op basis van oppervlaktegegevens in de Natura 2000-gebieden en daarbuiten en verspreidingsgegevens, met indicatie van grootte van de opgave voor de periode 2030/2050

Bevoegd gezag	Aandeel	Opgave
Friesland	5-10%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Groningen	--	Geen opgave
Drenthe	25-50%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Overijssel	10-25%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Flevoland	--	Geen opgave
Gelderland	10-25%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Noord-Holland	--	Geen opgave
Utrecht	--	Geen opgave
Zuid-Holland	--	Geen opgave
Zeeland	--	Geen opgave
Noord-Brabant	10-25%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Limburg	5-10%	+ (zoveel mogelijk omvorming naar H7110)
Rijkswateren	--	Geen opgave

Prioriteit

Zeer hoog

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (Svl)

Ecologische en geografische variatie

Dit habitatype betreft hoogveenrestanten waar - in ieder geval ten dele - nog een veenpakket aanwezig is en hoogveenherstel gaande is of tenminste naar verwachting mogelijk is. Vaak zijn hoogveenrestanten ten dele tot op de zandbodem afgegraven, maar onder bepaalde omstandigheden kan ook dan nog sprake zijn van 'herstellende hoogveen'. Het type H7120 heeft betrekking op herstellende hoogveen op landschapsschaal. Het omvat (een deel van) de volgende elementen: hoogveenbulten, hoogveenslenken en veenputten met veenmos, zure wateren, heidevegetaties, vergraste veenbodems, struwelen en bossen. Binnen het habitatype H7120 herstellende hoogveen worden geen subtypen onderscheiden. Het doel van hoogveenherstel is te komen tot hoogveenkernen die met een goed functionerende acrotelm (bestaande uit veenmosbegroeiingen) een stabiele waterstand kunnen handhaven. Voor zover hiervan sprake is, voldoet het habitatype aan de definitie van het habitatype Actieve hoogveen (H7110A). 'Herstellende hoogveen' is dus het enige habitatype waarvan het in principe steeds de bedoeling is dat het ten dele vervangen wordt door een andere habitatype, namelijk 'Actieve hoogveen'. Om die reden worden voor de landelijke doelen deze habitats in samenhang beschouwd.

Hoogveenrestanten liggen hoog in het landschap, boven hun omgeving. Omdat het hoogveensysteem op landschapsschaal niet meer intact is, verliezen deze restanten aan hun randen veel water naar hun omgeving. Die omgeving is sinds de Tweede Wereldoorlog ook nog dieper ontwaterd ter

bevordering van de landbouw. Daardoor is verdroging een zeer belangrijke en alomtegenwoordige drukfactor voor Nederlandse hoogvenen.

De hoogveentypen zijn gezamenlijk (H7110A, H7110B, H7120) van groot belang voor een set van gespecialiseerde planten en dieren, die deels als relictpopulaties worden beschouwd van periodes dat er veel meer hoogveen in ons land aanwezig was. Een deel van de soorten wordt ook - deels in toenemende mate - gevonden in moerasheide (H4010B), een hoogveenachtige ontwikkeling binnen het laagveenlandschap.

Staat van Instandhouding

De Svl van de Herstellende hoogvenen is als volgt gerapporteerd in 2019 (Adams et al. 2020):

Tabel 2. Gerapporteerde staat van instandhouding H7120

Verspreiding	gunstig
Oppervlakte	gunstig
Structuur & functie	zeer ongunstig
Toekomstperspectief	zeer ongunstig
Staat van Instandhouding	zeer ongunstig

De historische oppervlakte hoogveen (H7110+H7120) wordt geschat op 14.425 ha in 1900 en op 10.350 ha (inclusief verboost hoogveen) in 1960, met tijdens die laatste periode een bijdrage H7110A van minder dan 260 ha (Bijlage 3 in Bijlsma et al. 2014). De actuele oppervlakte wordt geschat op 5190 ha H7120 (en ter vergelijking 125 ha H7110), maar nauwkeurige actuele gegevens ontbreken.

Verspreidingsgebied en oppervlakte zijn voor H7120 als gunstig en voor H7110 als zeer ongunstig gerapporteerd, conform Bijlsma et al. (2014). Voor Herstellende hoogvenen (H7120) geldt dat met de huidige verspreiding alle potentiële 10x10 km-hokken bezet zijn en een afname van oppervlakte ten gunste van actieve hoogvenen gewenst is.

Structuur en functie is voor beide habitattypen als zeer ongunstig gerapporteerd vanwege het grote aandeel karakteristieke (inclusief typische) florasoorten met negatieve trend, alsook typische dagvlinders met negatieve trend.

Verspreiding

Hoogveenrestanten van het type H7120 liggen verspreid over oostelijk Nederland, van Friesland tot Limburg, en kan worden ingedeeld in twee regio's: noord/oost en zuid. De locaties met veenmosbegroeiing en actieve veenvorming (zie H7110A) vormen maar een klein deel van de actuele hoogveenrestanten en deze zijn voornamelijk te vinden in Drenthe en Overijssel.

Trends

Actieve hoogvenen namen in de Middeleeuwen nog een aanzienlijke oppervlakte in, zowel in hoog als laag Nederland (Joosten in Jansen & Grootjans 2009). Zo was 30% van de Achterhoek destijds bedekt met hoogveen (Van Beek 2009). Nadien, tot in de 20ste eeuw, zijn vrijwel alle hoog- en laagvenen sterk ontgonnen en grotendeels of geheel verdwenen, op de hogere zandgronden resulterend in grote arealen vochtige heide.

In 1918 is het eerste stuk hoogveen verworven als natuurreservaat en na de Tweede Wereldoorlog zijn vrijwel alle hoogveenrestanten van Nederland daaraan toegevoegd. Desondanks komt in ons land de originele begroeiing van ongestoord functionerende hoogvenen niet meer voor. Slechts hier en daar reesteren nog kleine oppervlakten kenmerkende veenmosbegroeiingen van Actieve hoogvenen. Herstelmaatregelen, die moeten zorgen voor gunstige hydrologische omstandigheden voor de groei van veenmossen, worden al sinds 1970 ingezet, maar door de sterke aantasting van het systeem en de lage groeisnelheid van veenmossen gebeurt de uitbreiding van actieve hoogvenen (H7110A) ten koste van Herstellende hoogvenen erg traag. Ook blijft om die redenen de kwaliteit van habitatype H7120 langdurig slecht.

Voorstel gunstige Staat van Instandhouding

De gunstige waarden voor verspreidingsgebied en oppervlakte in tabel 3 zijn gebaseerd op Bijlsma et al. (2014), maar wat betreft de oppervlakte gecorrigeerd voor nieuwe oppervlakte-gegevens (t0-waarden).

Voor H7120 geldt feitelijk dat een afname in oppervlakte als positief wordt beschouwd, mits dat ten gunste is van ontwikkeling van H7110A. Beide typen, H7120 en H7110A, kunnen zodoende als gunstig worden beoordeeld indien aan de criteria van H7110A wordt voldaan. Vandaar dat de gunstige referentiewaarde voor de oppervlakte als “kleiner dan” de 1994-waarde is gesteld.

Voor een landelijk gunstige structuur en functie geeft de Europese Commissie (2017) als richtlijn dat een groot deel (>90%) van de oppervlakte in een goede staat moet zijn. Het getal is voor de Nederlandse situatie erg hoog en mogelijk ook niet noodzakelijk. We gaan ervan uit dat een dermate groot aandeel van de oppervlakte in een goede toestand moet zijn dat het voldoende is voor duurzaam behoud van de ecologische variatie én de populaties van karakteristieke soorten flora en fauna. Het advies is om in Nederland een streefwaarde van ten minste 75% in een goede conditie en hoogstens 15% in een slechte conditie te hanteren, waarbij op het moment dat deze waarden bereikt zijn zal moeten worden geëvalueerd of het voldoende is om de beschreven variatie en flora en fauna te behouden.

Het landelijke toekomstperspectief is gunstig als de drie andere aspecten (verspreidingsgebied, oppervlakte, structuur & functie) gunstig zijn, en de balans tussen drukfactoren en bedreigingen enerzijds en maatregelen anderzijds niet zodanig uitpakt dat een verslechtering van de Svl-score wordt voorzien binnen één of twee rapportageperiodes.

Tabel 3. Informatie over de actuele toestand en gunstige referentiewaarde van aspecten die betrokken zijn bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (Svl) voor Herstellende hoogvenen (H7120). Waarden ontleend aan de laatste EU-rapportage (Adams et al. 2020). Referentiewaarden zijn gecorrigeerd naar Bijlsma et al. (2014)², landelijke oppervlaktes naar Janssen et al. (2020), tenzij anders vermeld.

Aspecten kerngetallen Svl	Periode	Waarde
Verspreidingsgebied	2007-2018	4000 km ²
Beoordeling trend in verspreidingsgebied	2001-2018	stabiel
Gunstige referentiewaarde verspreidingsgebied (FRR)	n.v.t.	3700 km ²
Oppervlakte	2011-2018	7734 ha (t0-waarde)
Beoordeling trend in oppervlakte	2009-2020	stabiel
Gunstige referentiewaarde oppervlakte (FRA)	n.v.t.	< 7734 ha (mits ten gunste van H7110A)
Structuur en functie op basis van NDFF flora-gegevens (18 soorten)	2013-2018	goed 19% matig 38% onvoldoende 43%
Typische soorten (Rode Lijst-status en trend, 23 soorten)	2007-2018	gunstig 48% matig ongunstig 17% zeer ongunstig 35%
Beoordeling trend structuur en functie (incl. typische soorten)	2007-2018	afname (achteruitgang karakteristieke soorten t.o.v. 2012)
Gunstige Referentiewaarde structuur & functie en typische soorten	n.v.t.	≥75% goed, ≤15% onvoldoende
Beoordeling overall trend	2001-2018	afname

Indicatoren goede conditie op lokaal niveau

De definitie en toepassing van structuur & functie betekenen dat er een beoordeling gedaan moet worden van de condities op lokaal niveau. De volgende indicatoren kunnen worden gebruikt om de conditie op lokaal niveau te beoordelen (zie Bijlsma et al 2021):

Overall indicatie voor goede conditie:

- stabiele of positieve trend karakteristieke soorten flora
- stabiele of positieve trend karakteristieke soorten fauna

Structuur:

- Aanwezigheid lagg-zone of overgang naar beekdal/laagveen
- Microtopografie met natte en drogere plekken (plas-dras)
- Witveen aanwezig
- Veenvorming door veenmossen gedomineerde vegetatie
- Slenk-bult-patronen aanwezig
- Verlanding met veenmosgroei in putten
- Aanwezigheid van natte heide
- Voldoende omvang om hoogveenvorming op landschapsschaal mogelijk te maken

Functie:

- Het grondwater mag niet diep wegzakken; de veenbasis moet ondoorlatend zijn en nat blijven (Van den Akker et al. 2017)
- Stikstofdepositie onder de KDW, als indicator voor veel moeilijker te meten abiotische bodemkenmerken, bodemflora- en fauna, en kwaliteit van het voedselweb
- Beperkte bedekking van kruiden, struiken en bomen
- Pleksgewijze dominantie van karakteristieke bultvormende veenmossen door de gehele hoogveenkernel (hoogveenveenmos, wrattig veenmos, rood veenmos)
- Oppervlakte waarbij duurzame populaties van karakteristieke fauna kunnen bestaan

Idealiter komt de combinatie van bovengenoemde gunstige structuur & functie-kenmerken voor een belangrijk deel tot uiting in stabiele of positieve trends van karakteristieke flora en fauna op gebiedsniveau, maar dit hoeft niet per se het geval te zijn. Als onafhankelijke functie-indicator kan de NDFF-methode worden gebruikt (Janssen et al. 2020: paragraaf 4.4.1), waarvan de resultaten in tabel 3 zijn vermeld onder structuur & functie. Hierbij is per km-hok waarin het habitatype aanwezig is het aantal karakteristieke (planten)soorten en de trend in deze soorten geanalyseerd. Op basis van het aantal (al dan niet boven de mediaan) en de trend is een hok als goed (aantal boven de mediaan + stabiele of positieve trend), matig (overige situaties) of slecht (aantal beneden mediaan + trend stabiel of negatief) aangegeven, en vervolgens is het percentage goede, matige en slechte hokken door vertaald naar het aandeel van de landelijke oppervlakte.

2. Landelijke opgave

Het verschil tussen de huidige toestand en de gunstige toestand is erg groot op het gebied van kwaliteit. In veel gebieden is nog onvoldoende kennis voorhanden om te kunnen inschatten of kwaliteitsverbetering per 2030/2050 haalbaar is.

III. Haalbaarheid

1. Knelpunten en maatregelen

Toelichting knelpunten

In tabel 4 staan de belangrijkste drukfactoren (knelpunten) genoemd die de verspreiding, oppervlakte en kwaliteit van de Herstellende hoogvenen negatief beïnvloeden, alsmede de mate waarin deze impact hebben, oplosbaar zijn en of het al dan niet een landelijk of regionaal knelpunt betreft.

Tabel 4. Drukfactoren die een gunstige Svl van Herstellende hoogvenen in de weg staan. De sterkte van het negatieve effect (impact) is uitgedrukt in hoog (H), matig (M) en laag (L). Tevens is beoordeeld in hoeverre het

knelpunt (op termijn 2030-2050) oplosbaar is. Achter de drukfactor staat de code uit de Europese lijst van drukfactoren genoemd en de code uit de standaardlijst van Schmidt (2020).

Drukfactor	Impact	Oplosbaar	Regionale verschillen
Vermesting (atmosferische depositie / ganzen) (J03) (Fa1)	H	deels	nee
Verdroging (wateronttrekking /klimaatverandering) (K01) (Fa7, Fa10)	H	moeilijk	ja
Afwezigheid randzones (FX)	H	moeilijk	ja
Successie (opslag bomen, struiken a.g.v. verdroging en vermisting) (L02) (FB5)	H	ja	ja
Isolatie van populaties (L05) (FD8)	M	deels	ja
Invasieve exoten (trosbosbes) (I02) (FB3)	M	ja	ja
Vergrassing (a.g.v. verdroging en vermisting) (J03, A31) (FA7, FA1)	M	ja	ja

Herstellende hoogvenen hebben te lijden onder verdroging en vermisting. Aan de gewenste hydrologische condities kan slechts lokaal met veel kunst en vliegwerk, door het dempen van sloten en bouwen van dammen, worden voldaan. De depositie van stikstof is weliswaar de afgelopen decennia gedaald, maar nog steeds wordt de kritische depositiewaarde ver overschreden. De optredende vergrassing en successie in de richting van bomen en struiken zijn een gevolg van deze verdroging en vermisting. Als gevolg hiervan worden zowel de karakteristieke soorten van H7110 verdreven alsook de hydrologie en nutriëntenhuishouding verstoord. De afwezigheid van randzones binnen het hoogveenlandschap vergroten de impact van verdroging op het hoogveensysteem. Deze drukfactoren blijven naar verwachting ook op middellange termijn gelden, resulterend in een ongunstig Toekomstperspectief.

In aanvulling is de duurzaamheid van geïsoleerde populaties van karakteristieke, weinig mobiele soorten twijfelachtig. Dit betreft vooral insecten (dagvlinders, veenmier, turfloopkever, waterjuffers, overige macrofauna?) mogelijk ook enkele mossen, zoals hoogveenlevermos. Grootschalige herstelmaatregelen vormen in dit opzicht ook een bedreiging voor refugia (o.a. Natuurmonumenten et al. 2011).

Klimaatverandering

Klimaatverandering in de vorm van geleidelijk oplopende gemiddelde jaartemperatuur is op middellange termijn geen bedreiging zolang de hydrologie van de hoogvenen op orde is (Bijlsma et al. 2011). Inmiddels is duidelijk dat het optreden van extreme perioden van droogte (zoals in 2018) het resultaat is van klimaatverandering en zeer ongunstig uitwerkt op hoogvenen en hun toekomstperspectief, los van verdroging door wateronttrekking of beschadiging van de veenbasis.

Maatregelen

De belangrijkste herstelmaatregel die momenteel wordt toegepast betreft vernatting. Het komt echter erg nauw op welke wijze dit gebeurt, bijvoorbeeld tot hoever inundatie mag optreden. Een en ander is afhankelijk van de toestand van het veenrestant dat beoogd wordt om te herstellen. Een gedetailleerd schema voor herstelstrategieën bij diverse uitgangssituaties is uitgewerkt in Jansen et al. (2015). Als nieuwe veengroei op gang moet worden gebracht is het nodig om ook toevoer van CO₂ in het veen te realiseren.

Vernatting vindt plaats door het plaatsen van dammen (ook hier zijn allerlei mogelijkheden) en inundatie (doorgaans na aankoop van de omgeving van het veen).

Andere herstelmaatregelen betreffen:

- Inrichting natte bufferzones
- het verminderen van bronnen van stikstofverontreiniging (generieke maatregel, maar specifiek in de omgeving van hoogveengebieden)
- het verwijderen van opslag van bomen en struiken in het veen (met als doel de verdamping te verminderen) of ander aanvullend beheer (begrazing, maaien)
- verwijderen exoten
- herintroductie van bultvormende hoogveenmosses

Regionale verschillen

Regionale verschillen zijn klein. Verdroging is overal het grootste knelpunt. De regionale verschillen zitten hem dan ook vooral in de mogelijkheden om bufferzones en randzones in te richten.

Kennisleemtes

Over de effectiviteit van herstelmaatregelen is nog veel onduidelijk. Dit komt doordat monitoring ontoereikend is voor het trekken van scherpe conclusies. Daarnaast missen inrichtingsplannen van hoogveengebieden vaak een gedegen onderbouwing van hydrologische ingrepen, op basis van hoe het hoogveensysteem functioneert op landschapsschaal. Daarnaast is meer onderzoek nodig naar hoe locaties te selecteren binnen het hoogveenrestant waar acrotelmherstel het meest kansrijk is (Jansen & Grootjans 2019).

2. Beoordeling haalbaarheid landelijke opgave

Het betreft een grote opgave die ook nog relatief veel tijd nodig heeft. Met name herstel op landschapsschaal is pas op langere termijn mogelijk. Er worden tussendoelen gesteld voor 2030 en 2050 (constante toename actief hoogveen H7110A ten koste van H7120).

3. Advies landelijk doelen

Tussendoel 2030:

Constance toename van oppervlakte actieve hoogvenen in alle hoogveensystemen op landschapsschaal (dus binnen elk gebied met H7120), als gevolg van kwaliteitsverbetering H7120.

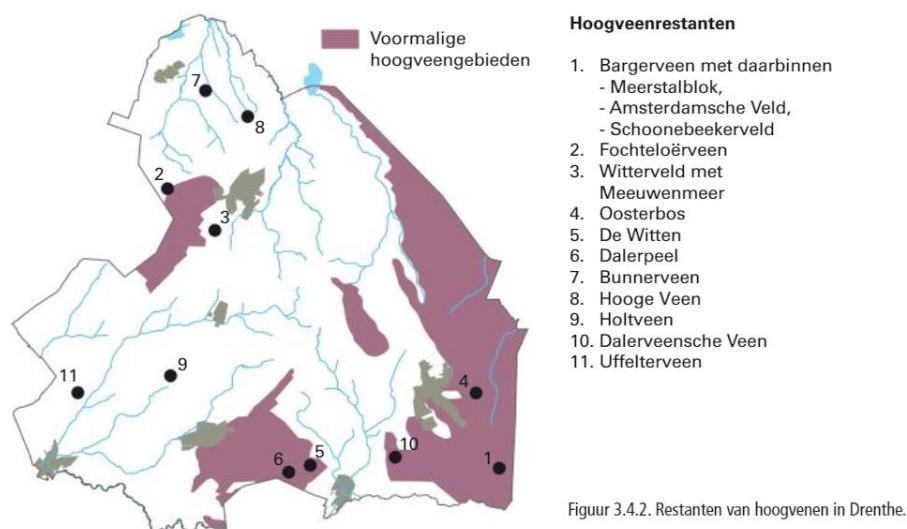
Tussendoel 2050:

Herstel hoogvenen op landschapsschaal in ten minste vijf hoogveengebieden: groot aandeel H7110A binnen gebieden met H7120; herstel overgangszones

IV. Regionale opgave

Verdeling over gebieden en regio's

Het habitatype ligt voor meer dan 95% van de verspreiding binnen Habitatrichtlijngebieden. De terreinen De Witten en Dalerpeel zijn de belangrijkste restanten buiten Natura 2000-gebieden (Figuur 1).

Figuur 1. Ligging van Hoogveenrestanten in de provincie Drenthe. Nummer 5 en 6 geven de ligging aan van respectievelijk De Witten en Dalerpeel. (uit: Natuur in Drenthe - zicht op biodiversiteit - deel 5, hoofdstuk Hoogvenen, 2014)

Het habitattype is in 14 Natura 2000-gebieden aangewezen. De grootste oppervlaktes zijn te vinden in de provincies Drenthe en Overijssel (Figuur 1).

De Natura 2000 gebieden met de grootst gekarteerde oppervlaktes zijn:

Bargerveen	1447 ha
Fochteloërveen	844 ha
Deurnsche Peel & Mariapeel	783 ha
Engbertsdijkvenen	631 ha
Buurserzand & Haaksbergerveen	519 ha

Advies regionale opgave

Belangrijkste voortouwnemers om opgave te realiseren zijn Provincies Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. In de meeste gevallen is aanvullend onderzoek nodig voor kwaliteitsverbetering.

V. Prioritering

Urgentie: ja (door de hoge stikstofdepositie en verdroging is er een negatieve trend in de kwaliteit van H7120, dat zonder aanvullende maatregelen niet zal verbeteren)

Europees belang: Zeer groot

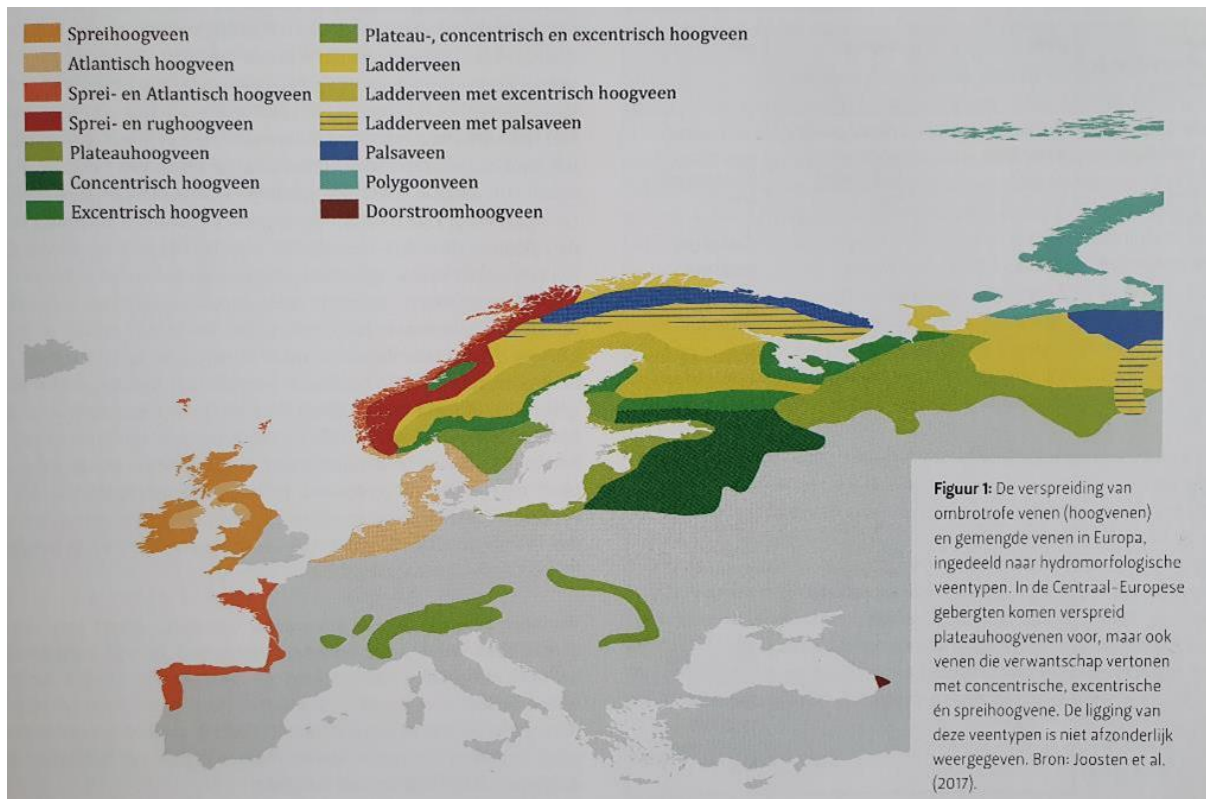
Uit profielendocument: De hoogvenen van de West-Europese laagvlakte langs de Atlantische kust (Nederland, Noord-Duitsland) vormen binnen Europa een apart type (lenshoogvenen of vlakke hoogvenen) (Figuur 2). Van dit type zijn slechts kleine gedeelten in min of meer ongerepte staat behouden gebleven. Het habitattype is gigantisch achteruitgegaan in West-Europa. Daarom verdienen deze lenshoogvenen alle aandacht van de natuurbescherming, waarbij de nog aanwezige restanten een basis kunnen vormen voor herstel.

Conflicterende/samengaande doelen en beleidsopgaves: Het herstel van hoogveensystemen draagt in belangrijke mate bij aan twee andere beleidsdoelen: (1) het vasthouden van water zo hoog mogelijk bovenstrooms in stroomgebieden (ten behoeve van voorkomen van overstromingen bij hevige neerslag en nalevering van water in tijden van droogte); (2) het vastleggen van CO₂; hoogvenen leggen meer

CO₂ vast dan andere ecosystemen. Mogelijk zijn er conflicterende doelen met Europees beschermde soorten en habitattypen in de randzones van de hoogvenen (vogels, kamsalamander, H6230, etc.).

Advies voor prioritering:

Zeer hoog

Figuur 2. Typering van Europese hoogvenen (uit Jansen & Grootjans 2019)

Literatuur

- Bijlsma, R.J., A.J.M. Jansen, J. Limpens, M.F. Wallis de Vries & J.P.M. Witte (2011). Hoogveen en klimaatverandering in Nederland. Alterra-rapport 2225, Wageningen.
- Bijlsma R.J., J.A.M. Janssen, E.J. Weeda & J.H.J. Schaminée (2014). Gunstige referentiewaarden voor oppervlakte en verspreidingsgebied van Natura 2000-habitattypen in Nederland. WOt-rapport 125. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen.
- Bijlsma, R.J. & J.A.M. Janssen, met medewerking van G. Bos, G.W.A. Ottburg & H. Sierdsema (2021). Ecologisch beoordelingskader voor doelbereik in Natura 2000-gebieden. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3068, Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- Jansen, A. & A. Grootjans (red.) (2019) Hoogvenen. Landschapsecologie, behoud, beheer, herstel. Noordboek Natuur.
- Janssen, J.A.M. (red.), R.J. Bijlsma (red.), G.H.P. Arts, M.J. Baptist, S.M. Hennekens, B. de Knecht, T. van der Meij, J.H.J. Schaminée, A.J. van Strien, S. Wijnhoven, T.J.W. Ysebaert (2020). Habitatrichtlijnrapportage 2019: Annex D Habitattypen. Achtergronddocument. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-technical report 171.
- Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Ministerie van Defensie (2011). Evaluatie hoogveengebieden in Nederland. 's-Graveland.
- Robroek, B. J. M., Eppinga, M. B., Limpens, J., Wassen, M. J., & Schouten, M. G. C. (2009). Hoogveenherstel in Nederland: meer dan een droom. *Landschap: tijdschrift voor landschapsecologie en milieukunde*, 26(1), 17-26.

- Van Beek, R. (2009). Reliëf in tijd en ruimte. Interdisciplinair onderzoek naar bewonign en landschap van Oost-Nederland tussen vroege prehistorie en middeleeuwen. PhD. thesis, Wageningen Universiteit.
- Van den Akker, J., R. Hendriks & B. van Delft (2017). De organische veenbasis. Afbraakprocessen in relatie tot hydrologie. Rapport nr. 2017/OBN218-NZ. VBNE, Driebergen.